

International Journal of Languages' Education and Teaching
Volume 5, Issue 1, April 2017, p. 745-760

Received	Reviewed	Published	Doi Number
16.02.2017	08.04.2017	24.04.2017	10.18298/ijlet.1687

SPEAKING EDUCATION IN TURKISH LESSON TEACHER GUIDE BOOKS¹

Hayrettin AYZAZ² & Yıldız YENEN AVCI³

ABSTRACT

Speech action, which is an activity based on sound and which provides communication between people, is one of the basic skills of Turkish education. The development of this skill is always important as Turkish lessons are based on the principle of correct, effective and beautiful use of the main language. In this study, Turkish lesson teacher guide books were examined in terms of speaking education. The research is modeled on the document study which is one of qualitative study methods. Data are obtained through Turkish lesson teacher guide books (6th, 7th and 8th grades) which are connected with the academic year 2013-2014 Education - Teaching in the schools affiliated to MEB. In the teacher guide books examined, it has been determined that some aims and achievements, methods and techniques are often given where as some rarely given. "Prepared speaking" in 6th and 7th grade textbooks, and "Applying speaking rules" in 8th grade teacher guide books are the most repeated goals. About methods and techniques methods of persuasive speech, method of speaking by putting himself in the face of, free speech method (7th grade); critical speaking, memory retention techniques (8th grade) are practices which are not found in the teacher guide books. In terms of evaluation, books have similar characteristics; students will be able to evaluate both themselves and their peers. In addition to this, all books contain the forms that must be filled in by teachers and students at the end of each theme; evaluations are usually in written form. As a result, a balanced distribution of goals and achievements, methods and techniques should be included in the comprehension of speaking skills, and verbal practices should be utilized in evaluation studies.

Key Words: Turkish Curriculum, teacher guide books, speaking skills.

TÜRKÇE ÖĞRETMEN KILAVUZ KİTAPLARINDA KONUŞMA EĞİTİMİ

ÖZET

Sese dayalı bir etkinlik olan ve insanlar arasında iletişim sağlayan konuşma eylemi, Türkçe eğitiminin temel becerileri arasında yer alır. Türkçe dersleri ana dili doğru, etkili ve güzel kullanma ilkesini temel aldığından bu becerinin geliştirilmesi her zaman için önem arz etmektedir. Bu çalışmada Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitapları konuşma eğitimi açısından incelenmiştir. Araştırma nitel çalışma yöntemlerinden olan doküman incelemesi modelindedir. Konuşma eğitime yönelik veriler 2013-2014 Eğitim - Öğretim Yılı içinde MEB'e bağlı okullarda okutulması karara bağlanan Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitapları (6, 7 ve 8. Sınıflar) aracılığıyla elde edilmiştir. İncelenen kitaplarda bazı amaç ve kazanımlar ile yöntem ve tekniklere sıklıkla bazılarında ise az yer yer verildiği tespit edilmiştir. 6 ve 7. Sınıf öğretmen kılavuz kitaplarında "Hazırlıklı konuşmalar yapma", 8. Sınıf öğretmen kılavuz kitabında ise "Konuşma kurallarını uygulama" en çok tekrar edilen amaçtır. Yöntem ve teknikler konusunda ikna etme yöntemi, kendisini karşısındakinin yerine koyarak konuşma yöntemi, serbest konuşma yöntemi (7. Sınıf); eleştirel konuşma yöntemi, hafızada tutma tekniği (8. Sınıf) öğretmen kılavuz kitaplarında bulunmayan uygulamalardır. Değerlendirme durumu açısından ise kitaplar birbirine benzer özellikler göstermekte; öğrencilerin hem kendilerini hem de akranlarını değerlendirmelerine olanak sağlanmaktadır. Bunun yanı sıra bütün kitaplarda her temanın sonunda öğretmen ve öğrenciler tarafından doldurulması gereken formların bulunduğu; değerlendirmelerin genellikle yazılı şekilde yapıldığı görülmektedir. Sonuç olarak öğretmen kılavuz kitaplarında amaç ve kazanımlar yöntem ve teknikler bakımından dengeli bir dağılıma yer verilmeli, değerlendirme çalışmalarında sözlü uygulamalardan da yararlanılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Türkçe Öğretim Programı, öğretmen kılavuz kitapları, konuşma becerisi.

¹ Bu çalışma, 4-6 Eylül 2014 tarihlerinde Kocaeli Üniversitesinde düzenlenen 23. Ulusal (Uluslararası Katılımlı) Eğitim Bilimleri Kurultayı'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Yrd. Doç. Dr., Fırat Üniversitesi, hayrettinayaz@gmail.com.

³ Dr., MEB, y_yenen@hotmail.com.

1. Giriş

Kişiler arasında bilgi, duygu, düşünce, istek ve hayallerin aktarılması anlamına gelen iletişim; insanın davranışları, konuşması, susması, duruşu, oturma biçimi ve kendini ifade etme çabası ile çevresindekilere mesaj gönderme isteğini yansıtır (Temizkan, 2013). Bireyler, kümeler ve toplumlar arasında söz, yazı, görüntü gibi simgeler aracılığıyla mesajın iletilmesini sağlayan bu kavram, kısaca iki birim arasında ileti alış verişidir. Bu alışverişte bilgilerin, düşüncelerin, duyguların ya da tutumların benzemesi, ortak olması amaçlanır. Bu yüzden iletişim için “simgelerin paylaşılması süreci”dir de denilebilir. İletişim günlük hayatın önemli bir paydasıdır. Yapılan bir çalışmada uyku saatleri dışında kalan sürenin %75’i iletişimle geçirilmektedir. Stevens’in (1974) yaptığı çalışmada iletişim içinde bulunan kişi, bu sürenin %30’unu konuşarak, %45’ini de dinleyerek geçirmektedir (Demirel, 2014). Toplum içinde yaşayan insanın kendisini doğru anlatabilmesi için gerekli olan iletişim, tür bakımından uzmanlar tarafından farklı şekil ve ölçütlere göre sınıflandırılmaktadır. Kullanılan araçlara göre görsel ve işitsel iletişim; kullanılan teknolojiye göre kablolu iletişim ve uydu iletişimi; kullanılan koda göre ise sözlü, yazılı ve sözsüz iletişim türleri ortaya konulmuştur (Temizkan, 2013).

Kişinin duygu ve düşüncelerin sözle bildirilmesi olarak tanımlanan ve sözlü anlatım olarak geçen (Kavcar, Oğuzkan ve Sever, 2005) konuşma; duygu ve düşüncelerin paylaşılmasına olanak sağlayan dilsel bir beceri olmakla beraber toplumsal yaşamın tüm ilişkilerinde, kişilerin en çok gereksinim duyduğu en kolay ve en etkili iletişim yoludur. Bu bakımdan kişinin okul ve toplum yaşamındaki başarısıyla konuşma becerisi edinmesi arasında güçlü bir ilişki vardır (Sever, 2011). Çünkü konuşma bir sanatsa, konuşma eğitimi vermek de bir sanattır. Öğretmenlik ise konuşmaktan çok, konuşurma sanatıdır (Kavcar, Oğuzkan ve Sever, 2005). Bu sanatın gerçekleştirilmesi noktasında hatalı dil kullanımına yönelik durumlar ile karşılaşılabilir. Birçok araştırmacı ve yazar bu konuya dikkat çekmekte ve tespitlerini gündeme getirmektedir. Seslendirme/söyleme/duyurma eksiklikleri; kavrama eksikliği; çekingenlik; gereksiz beden hareketleri yapma; yerel ağız kullanımı; anlatım yetersizliği; kural bilmeme/kurala uymama; gereksiz söz söyleme ve dağınık konuşma ile kekemelik, atlama, pelteklik, tutukluk, gevşeklik gibi konuşma bozuklukları konuşma ediniminde karşılaşılan sıkıntılardır (Arı, 2010).

Düşünce-amaç, dil, ses-konuşma organları ve dinleyici gibi öğelerden oluşan ve kişinin isteklerini, düşüncelerini sözle bildirmesi anlamına gelen konuşma; eğitim ve öğretimin de temel yoludur. Öğretmen- öğrenci arasında bilgi alışverişi, örgütlenme, açıklama, düzeltme, değerlendirme en çok konuşma ile yapılır (Göğüş, 1978). Yalçın’a (2012) göre konuşma öğretiminin temel ilkeleri bulunmaktadır. Eğitim yoluyla gerçekleştirilecek bu ilkelerin başında 4-16 yaşlarında ciddi ve sağlıklı bir konuşma eğitiminin verilmesi gerektiği gelmektedir. Çünkü ileri yaşlarda konuşma eğitiminin başarılı olması güçleşmektedir. Konuşma eğitimi sadece bir öğretim şekliyle değil, oyun, uygulama ve eğitim şeklinde verilmelidir. Konuşma tek ve standart bir kalıba bağlı değildir. Konuşmanın tarzı, biçimi ve türü sosyal sınıflara ve yaş grubuna göre değişir. Bir makamda konuşmak farklı, bir arkadaş toplantısında konuşmak farklıdır. Ayrıca iyi bir konuşma yapmak ciddi bir hazırlığı da

gerekli kılar. Muallimoğlu (2011) etkili bir hitabet için şu beş noktanın gözden kaçmamasını tavsiye eder:

1. Konunun seçilmesi
2. Gerekli malzemenin bulunması ve toplanması
3. Konuşmanın ana tezini desteklemek ve pekiştirmek için kullanılacak düşünce ve fikirlerin seçilmesi
4. Konuşma planının hazırlanması
5. Sesli provalar

Bu aşamalarla birlikte geniş kültür sahibi olmak, dilin kurallarını ve inceliklerini iyi bilmek, konuşma kusurlarını işlemekten sakınmak, sesi gerektiği gibi kullanmak, güven duymak, dinlemesini bilmek ve kişilerin durumlarına göre hareket etmek gerekir (Yalçın, 2001).

Demokrasi ile yönetilen toplumlarda bireylerin toplum sorunları üzerinde konuşması, hak olduğu gibi görevi de sayılır. Bireylerin iş alanlarındaki etkililiği ve diğer toplumsal sorumlulukları için konuşma yeteneğinin geliştirilmesi gerekir. Ayrıca kişilik konuşma ile belirlediği gibi, kişiliği geliştirmenin yollarından biri de konuşmadır (Göğüş; 1978).

Konuşma etkileşimsel bir süreç olmakla beraber öğrenme, anlama, zihinsel, duygusal ve sosyal becerileri geliştirmek için önemli bir alandır ve çok yönlü, karmaşık işlemleri içeren bir özellik sergilemektedir. Psikoloji, sosyoloji, dilbilim, mantık, edebiyat, felsefe, hukuk, halkla ilişkiler antropoloji, estetik gibi bilim dallarının inceleme alanına girmekte ve her bilim dalı konuşmayı kendi bakış açısıyla ele almaktadır. Çeşitli bilim dalları tarafından kabul edilen ortak özellikler şöyle sıralanmaktadır:

Fiziksel özellikler: Konuşma, beyin, sinir sistemi, akciğerler, ses telleri, ses dalgaları, küçük dil, büyük dil, damak, dudak dişler, kulak gibi organlar aracılığıyla gerçekleşir.

Psikolojik özellikler: Bireyin iç dünyası sözlere ve seslere yansımaktadır.

Toplumsal özellikler: Konuşma aile, arkadaş ve iş çevresi gibi durumlarda farklı biçimlerde yapılmaktadır (Güneş, 2013).

Konuşma, bir yönüyle insan için yaşamsal önem taşıırken, bir yönüyle de Türkçe öğretiminin temelini oluşturur (Aktaş ve Gündüz, 2011). Konuşma becerisi aynı zamanda okuma ve yazma gibi dil becerilerinin çıkış noktasıdır. Bu nedenle konuşma becerisinin, öğretimin diğer dil becerileriyle (dinleme, okuma, yazma) bütünlük içinde geliştirilmesi gerekir. Türkçe öğretimiyle konuşma becerisi kazandırılan bir birey- eğitilmiş bir ses tonu ile- ses, hece, kelime, cümle gibi dil birimlerinin tam hakkını vererek, kelime ve cümle vurgularını doğru yapabilecek, konunun duygular ve düşünce yönlerini sesiyle ayırabilecektir. Ayrıca konuşma içeriğinin anlamını, yaptığı vurgu ve

duraklarla aydınlatacak, jest ve mimik gibi öğeleri de konuşmasına katarak sözün anlamını güçlendirecektir (Ünalın, 2006).

Eğitimdeki yaklaşımlara bağılı olarak konuşma öğretiminde de farklılıklar yaşanmıştır. Davranışçı dil yaklaşımı daha çok fiziksel süreçlere ağırlık vermiş ve güzel konuşma üzerinde durmuştur. Bu amaçla uzun yıllar öğrencilere ses, ses tonu, vurgu, telaffuz gibi çalışmalar yaptırılmıştır. Vurgu ve telaffuzu iyi yapan öğrencilerin güzel konuşacakları düşünülmüş, fakat konuşmanın zihinsel süreçleriyle ve kendini ifade etme yönüyle ilgilenilmemiştir. Böylelikle güzel konuşanları taklit eden ezberlediklerini aktaran bireyler yetişmiştir. Yapılandırıcı dil yaklaşımıyla birlikte zihinsel süreçler önem kazanmaya başlamıştır. Konuşma öğretiminde dil ve iletişim becerileri yanı sıra düşünme, anlama, sorgulama, sınıflama, analiz-sentez yapma gibi becerileri de geliştirme amaçlanmaktadır. Ayrıca iletişim kurma, çağdaş toplumun gereklerini yerine getirme, bilinçli kararlar verme, öğrenmeyi sürdürme gibi sosyal becerileri geliştirme ve giderek zihinsel bağımsızlık becerilerini de geliştirme ele alınmaktadır (Güneş, 2013).

Yapılandırıcı eğitim anlayışına göre hazırlanmış olan Türkçe Dersi (6, 7 ve 8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda konuşma becerisinin geliştirilmesiyle; öğrencilerin Türkçenin estetik zevkine vararak ve zengin söz varlığından faydalanarak kendilerini doğru ve rahat ifade edebilmeleri, sosyal hayatta karşılaşacakları sorunları konuşarak çözebilmeleri, yorumlayıp değerlendirebilmeleri amaçlanmaktadır. Bu amaçlarla programdaki konuşma etkinlik örneklerinde; birikimlerden, çeşitli görsel ve işitsel materyallerden yararlanma, düşüncelerini mantık akışı ve bütünlük içinde sunma, karşılaştırma yapma, sebep-sonuç ilişkisi kurma, sınıflandırma, değerlendirme, özetleme gibi anlamayı ve zihinsel becerileri geliştirici çalışmalara yer verilmiştir (MEB, 2006).

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Konuşma Becerisi

Türkçe Dersi (6, 7 ve 8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda (MEB, 2006) konuşma becerisine yönelik olarak toplam beş amaç ve kırk iki kazanım yer almaktadır. Konuşma ile ilgili amaç ve kazanımlar sırasıyla şöyledir:

1. Konuşma Kurallarını uygulama (13 kazanım)
2. Sesini ve beden dilini etkili kullanma (9 kazanım)
3. Hazırlıklı konuşmalar yapma (12 kazanım)
4. Kendi konuşmasını değerlendirme (4 kazanım)
5. Kendini sözlü olarak ifade etme alışkanlığını kazanma (4 kazanım)

Programda iletişimi başlatmak için kullanılan ifadeler üzerinde durulması, standart Türkçe ile konuşulması, kısaltmalarda Türk alfabesindeki harflerin okunuşuna uyulması, öğrencilerin duygu ve düşüncelerini serbestçe ifade edebilmeleri için uygun ortamın oluşturulması gerektiği belirtilmiş ve "Her konuşma etkinliği belirli bir yöntem ve tekniğe göre yapılmalı, her etkinliğin farklı bir yöntemle yapılmasına özen gösterilmelidir." (MEB, 2006: 21) ilkesi benimsenmiştir.

Konuşma becerisi ile ilgili olarak programda adı geçen yöntem ve teknikler şöyledir: İkna Etme, Eleştirel Konuşma, Katılımlı Konuşma, Tartışma, Kendisini Karşısındakinin Yerine Koyarak Konuşma (Empati Kurma), Güdümlü Konuşma, Kelime ve Kavram Havuzundan Seçerek Konuşma, Serbest Konuşma, Yaratıcı Konuşma, Hafızada Tutma Tekniği (MEB, 2006).

Programda konuşma becerisi ile ilgili ölçme araçları amaçlara uygunluk çerçevesinde tek tek belirtilmiştir. Kazanımların değerlendirilmesinde açık uçlu, kısa cevaplı, doldurulmalı sorular; çalışma kâğıtları, proje ve performans değerlendirme formları, süreç gelişim dosyaları, değerlendirme anketleri, eşleştirme testleri, öz değerlendirme ve gözlem formlarının kullanılabileceği belirtilmiştir. Ayrıca konuşma becerisinin değerlendirme aşamasında, öğrencilerin kendilerini veya birbirlerini değerlendirmelerinin hedeflenen kazanımların daha kalıcı olmasını sağlayacağı, öğrencilerin konuşmayla ilgili yeteneklerini geliştireceği belirtilmiştir (MEB, 2006).

2. Yöntem

Bu çalışmada öğretmen kılavuz kitapları Türkçe Öğretim Programı'nın ilkeleri dikkate alınarak konuşma eğitimi açısından incelenmiş; konuşma ile ilgili kazanımlar, yöntem ve teknikler ile değerlendirme araçları üzerinde durulmuştur. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden olan doküman incelemesi modelindedir. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu ve olaylar hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 218). Çalışmanın örneklemini 2013-2014 Eğitim-Öğretim Yılı içerisinde okutulması karara bağlanan ve her biri farklı sınıf düzeyine ait Türkçe öğretmen kılavuz kitapları oluşturmaktadır. Kitapların künyeleri şöyledir:

Tablo 1: Konuşma Eğitimi Yönünden İncelenen Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitapları

Yazar Adı	Kitap Adı	Yayınevi	Basım Yeri	Basım Tarihi
Komisyon	<i>İlköğretim Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabı</i>	MEB Devlet Kitapları	Ankara	2013a
Komisyon	<i>İlköğretim Türkçe 7 Öğretmen Kılavuz Kitabı</i>	MEB Devlet Kitapları	Ankara	2013b
D. Şahin	<i>İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı</i>	Ada Matbaacılık	Ankara	2013

3. Bulgular ve Yorumlar

Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitaplarında amaç ve kazanımlar, yöntem ve teknikler ile konuşma becerisinin değerlendirilme durumuna ilişkin veriler tablolarda gösterilmiş, bulgulara ilişkin yorum ve açıklamalarda bulunulmuştur. 6. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı'na ait veriler Tablo 2'de, 7. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı'na ait veriler Tablo 3'te, 8. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı'na ait veriler ise Tablo 4'te yer almaktadır:

Tablo 2: 6. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı'nda Konuşma Eğitimine Yönelik Uygulamalar

Temalar	Metinler	Amaç (Kazanımlar)	Yöntem ve Teknikler	Değerlendirme
Okuma Kültürü	Kütüphane	1(1-2-3-4); 3(12)	Canlandırma- Tartışma -Serbest konuşma	1.Tema Öğrenci Gözlem Formu
	Çocuk Kitaplığında Sabah Tartışması	1(7-8); 2(7); 3(12)	Kendisini karşısındaki yerine koyarak konuşma- Hazırlıklı konuşma	
	Canım Kitap	1(5-12-13); 3(12)	Katılımlı konuşma	
Atatürk	Simyacı	1(5); 3(12)	Eleştirel konuşma	Konuşmanı Değerlendiriyorum Formu
	Mustafa Kemal Atatürk	1(9); 2(2-5-7); 3(12); 4(2-3-4); 5(1)	Kendisini karşısındaki yerine koyarak konuşma	
	Atatürk'ün Fikir Dünyası	3(2-8-9-11-12); 4(1-2-3-4-)	Katılımlı konuşma	
	Atatürk'ün Türk Folkloruna Olan İlgisi	2(1-2-3-4-5-7-8); 3(12); 4(2-3-4)	Hafızada tutma tekniki- Canlandırma- Tartışma	
Sevgi	Atatürk'ten Anılar	1(12); 3(1-11-12)	Güdümlü konuşma Beyin fırtınası	2. Tema Öğrenci Gözlem Formu
	Soylu Bilgi Ağacı	1(7); 2(7-8-9); 3(12); 5(1-4)	Yaratıcı konuşma Canlandırma- Kendisini karşısındaki yerine koyarak konuşma	
	Eskici	1(6-7-8-12); 2(7); 3(12)	Güdümlü konuşma Örnek olay incelemesi	
	Anadolu	2(8-9); 3(1-3-4-12); 5(4)	Kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma - Canlandırma	
Duygular	Kuşular	1(5); 2(1-2-5-7-8); 3(12); 5(4)	Yaratıcı konuşma	3.Tema Öğrenci Gözlem Formu
	Meşe ile Saz	1(5-10-12); 3(5-6-10-12); 4(3); 5(1)	Yaratıcı konuşma Canlandırma İkna etme	
	Dijon'dan Trabzon'a	1(8); 2(7); 3(1-12); 5(1-2)	Kendisini karşısındaki yerine koyarak	

			konuşma	4.Tema Öğrenci Gözlem Formu
	Nasrettin Hoca	1(8); 3(1-3-5-7-8-9-10-11-12); 4(1-2-3-4)	Tartışma	
	Anne	3(12); 5(1)	Kendisini karşısındaki yerine koyarak konuşma Canlandırma	
Zaman ve Mekân	Anadolu'da Bahar	2(6); 3(7-12)	Katılımlı konuşma	Akran
	Bayram Yeri	1(11); 3(1-2-3-5-7-8-11-12)	Hazırlıklı konuşma	Değerlendirme Ölçeği
	Hoşgörüler Diyarı Mardin	1(1-13); 2(2-3-5-7-9); 3(1-5-8-12)	Güdümlü konuşma	5. Tema Öğrenci Gözlem Formu
	Momo	3(12); 5(3)	Altı şapkalı düşünme tekniği- Tartışma	
Doğa ve Evren	Boş Arsa	1(6-9-11); 2(2-3-6-); 3(1-3-7-8-9-11-12);4(3)	Güdümlü konuşma	Grup Değerlendirme Formu
	Kınalı Keklik	1(1-6-9-10-12-13); 3(8-9-11-12); 4(1-2)	Eleştirel konuşma	Grup Değerlendirme Formu
	Orman Küstü Bize	1(1-2); 2(2-3-5); 3(1-2-5-7-9-11-12)	Katılımlı konuşma	Grup Değerlendirme Formu
	Uzay	1(1-4-6-8-10-12-13); 2(2-3-4-9); 3(1-7-8-9-11-12) 4(1-2)	Kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma	Grup Değerlendirme Formu 6. Tema Öğrenci Gözlem Formu

6. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı'nda programda belirtilen bütün amaç ve kazanımlara yer verildiği görülmektedir. 1. Amaç -Konuşma kurallarını uygulama- (f=18), 2. Amaç -Sesini ve beden dilini etkili kullanma- (f=13), 3. Amaç -Hazırlıklı konuşmalar yapma- (f=24), 4. ve 5. Amaçlar -Kendi konuşmasını değerlendirme ve Kendini sözlü olarak ifade etme alışkanlığını kazanma- ise (f=8) metinde geçmektedir. "Hazırlıklı konuşmalar yapma" bütün metinlerde üzerinde durulan ifadedir. Yöntem ve teknikler bakımından incelendiğinde ise kitapta birbirinden farklı 15 tür göze çarpmaktadır. Programda olmayıp kitapta yer verilen türler canlandırma, beyin fırtınası, hazırlıklı konuşma, örnek olay incelemesi, altı şapkalı düşünme tekniğidir. Toplam 38 uygulamanın olduğu eserde en az (f=1) yer verilen uygulamalar serbest konuşma, hafızada tutma tekniği, beyin fırtınası, örnek olay incelemesi, ikna etme yöntemi ile altı şapkalı düşünme tekniğidir. En sık kullanılan teknik (f=6) ise canlandırmadır. Düzeye uygun olan bu teknik, dersi zevkli kılacak etmenlerden biridir. Ayrıca kitapta programda belirtilen bütün uygulamalara (ikna

etme, eleştirel konuşma, katılımlı konuşma, tartışma, kendisini karşısındakinin yerine koyarak konuşma (empati kurma), güdümlü konuşma, kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma, serbest konuşma, yaratıcı konuşma, hafızada tutma tekniği) yer verildiği görülmektedir. Değerlendirme durumu ile ilgili olarak Konuşmamı Değerlendiriyorum Formu (f=1), Münazara Değerlendirme Formu (f=1), Akran Değerlendirme Ölçeği (f=1), Grup Değerlendirme Formu (f=3) ile Tema Öğrenci Gözlem Formu (f=6) adı geçen ölçme araçlarıdır. Her temanın sonunda yer alan ve öğretmenler tarafından doldurulacak olan Tema Öğrenci Gözlem Formu okuma, dinleme, yazma gibi diğer öğrenme alanlarının yanı sıra konuşma becerisinin değerlendirilmesinde kullanılmaktadır. 6. Sınıf düzeyi için hazırlanan kitapta öğrencilerin kendilerini ve birbirlerini değerlendirmelerine olanak sağlandığını; buna karşın değerlendirme durumunun yalnızca formlarla gerçekleştirildiğini söylemek mümkündür.

Tablo 3: 7. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı'nda Konuşma Eğitime Yönelik Uygulamalar

<i>Temalar</i>	<i>Metinler</i>	<i>Amaç (Kazanımlar)</i>	<i>Yöntem ve Teknikler</i>	<i>Değerlendirme Durumu</i>
İletişim	Tatlı Dil	1(1-3-13); 3(12);	Katılımlı konuşma Canlandırma	Konuşmamı Değerlendiriyorum Formu
	Öyle Denmez	1(7); 2(1-2-3-4-9); 3(12); 5(3)	Yaratıcı konuşma Oyun	
	Bir İletişim Biçimi Olarak Karikatür	3(1-2-3-4-7-12); 4(1-3)	Görsellerden hareketle konuşma	
	Balkondaki Muhabbet Kuşu	3(12)	Tartışma	
Atatürk	Unutulmayan Hafta	1(7-9-10-11); 2(2); 3(1-7-8-12)	Güdümlü konuşma	2. Tema Öğrenci Gözlem Formu
	Atatürk ve Türk Dili	1(6-8-10-11-12); 2(3-6); 3(1-3-5-10-12)	Tartışma	
	Atatürk ve Türk Tiyatrosu	1(1-5-11-13); 2(2-3); 3(12)	Yaratıcı konuşma	
	Millî Kültür	1(7); 2(1-2); 3(1-12); 5(4)	Güdümlü konuşma	
Kavramlar ve Çağrışımlar	Bakardım Güneş Avuçlarımda	2(4-7-9); 3(12); 5(4)	Kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma	3.Tema Öğrenci Gözlem Formu
	Hayata Açılan Kapılar	1(4-8); 2(1-2-4-5- 7-9); 3(12)	Güdümlü konuşma- Beyin fırtınası	
	Pembe İncili Kaftan	1(7-12); 2(1-2-4- 7-8-9);3(12);5(4)	Canlandırma	
	Yiğitlerimiz Cephane Bekliyor	2(1-2-4-7-9); 3(12); 5(4)	Hafızada tutma tekniği	
Millî Kültür	Miras Keçe	3(1-7-8-9-10-11- 12); 5(2)	Kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma	Sözlü

	Oğuz Destanı	1 (2-4-7); 2(2-9); 3(12); 4(2)	Metinlerden hareketle konuşma	Değerlendirme
	Mehmet Âkif Ersoy	1(5); 3(1-7-8-9- 10-11-12); 5(2)	Güdümlü konuşma- Tartışma	4. Tema Öğrenci Gözlem Formu
	Yüksek Yüksek Tepelere	1(1-7); 2(1-9); 3(1-3-9-11-12)	Güdümlü konuşma	
Doğa ve Evren	Sular	1(5-6-11); 3(7-11-12)	Kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma	
	Son Kuşlar	3(1-3-5-6-8-9-11- 12)	Eleştirel konuşma	5. Tema Öğrenci Gözlem Formu
	Kutup Yıldızı	1(4-5-6-13); 3(1-3-7-12)	Güdümlü konuşma	
	Bir Kavak ve İnsanlar	1(4-5-10); 3(6-12); 5(4)	Kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma	
Toplum Hayatı	Osmanlı Dürüstlüğü	1(9-12); 2(1-4-7-8-9); 3(7-8-12)	Hafızada tutma tekniği	Konuşmamı Değerlendiriyorum Formu
	Odcu Haftası Şenlikleri	1(4-5-6); 3(1-7-8- 9-11-12); 5(1-2-4)	Katılımlı konuşma	
	Anadolu'da Konukseverlik Gelenekseldir	2(1-2-3-4-5); 3(12); 4(4); 5(1-4)	Güdümlü konuşma	6.Tema Öğrenci Gözlem Formu
	Emine Teyze'nin Çilek Reçeli	1(5); 2(1); 3(12); 5(1)	Yaratıcı konuşma	

7. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı'nda programda belirtilen bütün amaç ve kazanımlara yer verilmiştir. 1. Amaç -Konuşma kurallarını uygulama- (f=17), 2. Amaç -Sesini ve beden dilini etkili kullanma- (f=14); 3. Amaç -Hazırlıklı konuşmalar yapma- (f=24), 4. Amaç -Kendi konuşmasını değerlendirme- 3, 5. Amaç -Kendini sözlü olarak ifade etme alışkanlığını kazanma- ise (f=9) metinde yer almaktadır. Bu tespitten hareketle metinlerde en çok üçüncü amacın on ikinci kazanımı olan "Konuşma yöntem ve tekniklerini kullanır." (MEB, 2006: 21) ifadesinin geçtiği tespit edilmiştir. En az yer alan amaç ise "Kendi konuşmasını değerlendirme" ifadesinin karşılığı olan dördüncü amaçtır. Yöntem ve teknik bakımından incelendiğinde ise kitapta birbirinden farklı on iki tür göze çarpmaktadır. Programda belirtilmeyen fakat kitapta yer alan türler canlandırma, oyun, görsellerden hareketle konuşma, beyin fırtınası ve metinlerden hareketle konuşmadır. Canlandırma (f=2), diğerleri ise (f=1) metinde yer almaktadır. Programda belirtildiği halde kitapta az yer alan (f=1) bir diğer uygulama ise eleştirel konuşmadır. Toplam 28 uygulamanın olduğu eserde sıklıkla (f=7) kullanılan yöntem ise güdümlü konuşmadır. Öyle ki bazı temalarda bu teknik iki defa kullanılmıştır. Buna karşın kitapta ikna etme, kendisini karşısındakinin yerine koyarak konuşma ve serbest konuşma yöntemlerinin yer almadığı görülür. 6. Sınıf için hazırlanan kitapta olduğu gibi 7. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı'nda da her temanın sonunda Tema

Öğrenci Gözlem Formu (f=6) yer almaktadır. Bu düzey için hazırlanan kitapta sözlü değerlendirmeye yalnızca (f=1) uygulamada yer verilmiştir.

Tablo 4: 8. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı'nda Konuşma Eğitimine Yönelik Uygulamalar

<i>Temalar</i>	<i>Metinler</i>	<i>Amaç (Kazanımlar)</i>	<i>Yöntem ve Teknikler</i>	<i>Değerlendirme Durumu</i>
Duygular	Meraklı Pandora ve Konuşan Sandık	1(1-2-3-4-5- 10-11-12); 2(2-3); 3(6-11- 12); 4(1-2); 5(1-2)	Oyun- Gündümlü konuşma	Konuşma Becerileri Öz Değerlendirme Formu Grup Öz Değerlendirme Formu
	Aşk Mektupları	1(1-8-9); 2(2- 9); 3(1-2-7-8- 10-11-12)	Sunum yöntemi	Türkçe Dersi Sunum Değerlendirme Ölçeği
	Kazılık Dağı'nın Aslanı Boğaç Han	1(5-10-12); 2(4); 3(5)	Yaratıcı konuşma	Sunum Öz Değerlendirme Formu
	Gün Olur	1(1-5); 2(5); 3(1-7-11); 4(3-4)	Sunum yöntemi	1. Tema Sonu Değerlendirme Formu
	Atatürk Hakkında Hatıralar, Belgeler	1(1-7-9); 2(4- 9); 3(1-2--5-7); 4(3)	Sunum yöntemi	Sunum Öz Değerlendirme Formu
Atatürk	Atatürk (Kişiliği, İlkeleri, Düşünceleri)	1(1); 3(1-7-8- 11)	Sunum yöntemi- Gündümlü konuşma	Konuşma Becerileri Öz Değerlendirme Formu
	Akılcılık, Bilim, Eğitim	1(1-7-9-10); 2(4-9); 3(1-2- 5-8-9-10); 4(1- 2-4)	İkna etme	Konuşma Becerileri Değerlendirme Formu
	Türkiye'nin Jeopolitik Önemi	1(5-10); 2(2); 3(3-5)	Gündümlü konuşma	2. Tema Sonu Değerlendirme Formu
	Gençliğe Hitabe	1(10); 3(1-7); 5(2)	Sunum yöntemi	
	Doğa ve Evren	Doğa Dedi ki 2(1-2); 3(5-10)	Gündümlü konuşma	
	Güney ve Batı Anadolu Ormanları	2(5-6-7-8)	Gündümlü konuşma -	

		Canlandırma		
	Dünya Yuvarlakmış!	1(5-9); 3(1-2-7-8)	Sunum yöntemi	3. Tema Sonu Değerlendirme Formu
	Sığırcık Kayası	1(10-12); 3(3-4-5-6-10)	Katılımlı konuşma	
Toplum Hayatı	Ceviz	1(6-8); 2(1-2); 3(5); 5(1)	Güdümlü konuşma	Sözlü Değerlendirme
	Birlikte	1(1-8); 2(6); 3(11); 5(1)	Kendisini karşısındaki yerine koyarak konuşma	
	Çalığışu	1(1-10-13); 3(3-4); 5(1-2-4)	Kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma	Grup Değerlendirme Formu
	Saygı	1(8-10); 3(1-3-5-8-9-10-11)	Tartışma	
	Tarihin Tanığı Yazı	1(8-10-12); 2(4)	Katılımlı konuşma	
İletişim	Tatlı Dil	1(4-5-10-12); 2(2-3); 3(11); 5(4)	Güdümlü konuşma	5. Tema Sonu Değerlendirme Formu
	Bayan Hardy	1(10); 2(4); 3(3-4-5)	Yaratıcı konuşma	
	Kurabiye Hırsızı	1(10); 3(5-10-11)	Güdümlü konuşma	
Zaman ve Mekan	Çocuktum Ufacıktım, Top Onadım Acıktım	1(8); 2(2); 3(8-9-10)	Serbest konuşma	6. Tema Sonu Değerlendirme Formu
	Güney Amerika Gezi İzlenimleri	1(1-7-10); 3(1-2)	İkna edici konuşma	
	Hayalinizdeki Oda	1(10)	Katılımlı konuşma	
	Evim	1(12)	Yaratıcı konuşma	

8. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı'nda 1. Amaç -Konuşma kurallarını uygulama- (f=22), 2. Amaç -Sesini ve beden dilini etkili kullanma- (f=14), 3. Amaç -Hazırlıklı konuşmalar yapma- (f=20), 4. Amaç -Kendi konuşmasını değerlendirme- (f=4), 5. Amaç -Kendini sözlü olarak ifade etme alışkanlığını kazanma- ise (f=5) metinde yer almaktadır. Buna bağlı olarak konuşma kurallarını uygulamaya yönelik etkinliklere ağırlık verildiğini söylemek mümkündür. Kitapta gözlenen durumlardan bir diğeri; 5. amacın üçüncü kazanımı olan "Sorunlarına konuşarak çözüm arar." (MEB, 2006: 23) ifadesinin yer almamasıdır. Yöntem ve teknik bakımından incelendiğinde ise kitapta birbirinden farklı on bir tür göze çarpmaktadır. Programda belirtilmeyen fakat kitapta yer alan türler sunum yöntemi, oyun ve canlandırmadır. Toplam 28 uygulamanın olduğu eserde en az (f=1) kullanılan teknik oyun, canlandırma, kendisini karşısındaki yerine

koyarak konuşma, kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma, tartışma ve serbest konuşmadır. En sık görülen uygulama ise (f=8) güdümlü konuşmadır. Bu yöntem 7. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı'nda olduğu gibi kimi temalarda iki defa uygulanmış; buna karşın eleştirel konuşma yöntemi ile hafızada tutma tekniklerine hiç yer verilmemiştir. Eleştirel düşünmenin yatay olarak bir yılın sonunda, dikey olarak da sekizinci sınıfın sonunda kazanacakları ve hayat boyu kullanacakları bir beceri olarak Türkçe Öğretim Programı'nda yer aldığı düşünüldüğünde bu tekniğin bulunmamasını bir eksiklik olarak görmek mümkündür. Konuşma becerisinin değerlendirilme durumu ile ilgili olarak çeşitli ölçme araçlarının kullanıldığı görülmektedir. Konuşma Becerileri Öz Değerlendirme Formu (f=2), Grup Öz Değerlendirme Formu (f=1), Türkçe Dersi Sunum Değerlendirme Ölçeği (f=1), Sunum Öz Değerlendirme Formu (f=2), Konuşma Becerileri Değerlendirme Formu (f=1), Grup Değerlendirme Formu (f=1) ve her temanın sonunda yer alan Tema Sonu Değerlendirme Formu (f=6) konuşma becerisinin ölçülmesine yardımcı olmaktadır. Bu düzey için hazırlanan kitapta yazılı değerlendirmenin yanı sıra çok az da olsa sözlü değerlendirmeye (f=1) de yer verilmiş; bireyin hem kendisini hem de başkalarını değerlendirmesine olanak sağlanmıştır.

4. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

İnsana özgü bir yetenek olan; duygu ve düşüncelerinin sese dayalı olarak dile getirilmesi olarak tanımlanan konuşma; iletişimin en yaygın ve kolay yollarından biridir. Sözlü anlatım ya da iletişim olarak da bilinen bu etkinlik yapılandırmacı eğitim anlayışı üzerine şekillenmiş olan Türkçe Öğretim Programı'nda ikinci öğrenme alanı olarak yer almakta; dinleme, okuma ve yazma gibi diğer dil becerilerinin işleyişinde de etkili olmaktadır. Türkçe dersleri ana dili doğru, etkili ve güzel kullanma ilkesini temel aldığından bu becerinin kavratılması, geliştirilmesi her zaman için önem arz etse de bu konuyla ilgili çalışmalar sınırlı sayıdadır.

Konuşma becerisinin geliştirilmesi için yapılan çalışmaların yeterli olmadığını belirten Uçgun (2007) araştırmasında konuşma eğitimini etkileyen faktörler üzerinde durarak bu becerinin geliştirilmesine yönelik önerilerde bulunur. Uçgun'a göre Türkçe öğretmenlerinin kendi konuşmalarına özen göstermeleri ve öğrencilerini iyi bir dinleyici olarak yetiştirmeleri gerekir. Karakoç Öztürk ve Altuntaş'ın (2012) Türkçe öğretmenlerinin konuşma becerisinin kazandırılmasına ve konuşma eğitiminde karşılaştıkları güçlüklerle yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla yaptığı araştırmada ise bazı öğretmenlerin konuşma becerisine yönelik olarak belirlenen amaç ve kazanımlarından bir kısmını öğrencilerin seviyesinin üzerinde buldukları tespit edilmiştir. Bu becerinin değerlendirilmesine ilişkin olarak Temizkan'ın çalışması örnek verilebilir. Temizkan (2009) makalesinde akran değerlendirmenin konuşma becerisi açısından baştan sona tek başına olmasa da diğer değerlendirme türleriyle birlikte mutlaka kullanılması gerektiğini belirtir. Araştırmacıya göre öğretmen bu konuda öğrencileri bilgilendirmeli, süreci iyi planlamalı ve ilk aşamadan itibaren öğrencilerin kendilerini değerlendirmeye alıştırmalarını sağlamalıdır. Konuşma eğitimi ile ilgili bir diğer çalışma ise Yenen Avcı'ya (2015) aittir. Yenen Avcı, Sadî Şirâzi'nin Gülistan isimli eserini konuşma sanatı bakımından incelemiş ve elde ettiği bulguları "Konuşmanın

Özellikleri, Etkileyici Konuşmanın Nitelikleri ve Konuşmaya Dair Uyarılar” başlıkları altında toplamıştır. Araştırmada Gülistan’ın konuşmaya yönelik ilkelerin ortaya konulduğu ilk yapıtlardan biri olduğu; bu bakımdan konuşma sanatının incelikleri konusunda okuyucuya rehber olacağı belirtilir.

Bu çalışmada ise her biri farklı sınıf düzeyi için hazırlanmış olan öğretmen kılavuz kitapları konuşma eğitimi bakımından incelenmiş ve şu sonuçlara ulaşılmıştır: 6 ve 7. Sınıf için hazırlanan kitaplarda bütün amaç ve kazanımlara yer verildiği; 8. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı’nda ise beşinci amacın üçüncü kazanımı olan “Sorunlarına konuşarak çözüm arar.” (MEB, 2006: 23) ifadesine yer verilmediği tespit edilmiştir. Hazırlıklı konuşmalar yapma 6. ve 7. Sınıf kılavuz kitaplarında; konuşma kurallarını uygulama ise 8. Sınıf kılavuz kitabında en çok tekrar edilen amaçtır. Yöntem çeşitliliği ve sayısı bakımından en zengin kitap 6. Sınıf’a aittir. Bu kitapta programda adı geçen bütün uygulamalara yer verilmiştir. Buna karşın 7. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı’nda ikna etme, kendisini karşısındakinin yerine koyarak konuşma ve serbest konuşma yönteminin; 8. Sınıf için hazırlanmış olan kitapta ise eleştirel konuşma yöntemi ile hafızada tutma tekniğinin yer almadığı görülmüştür. İncelenen kitaplarda amaç ve kazanımlar, yöntem ve teknikler ile değerlendirme durumuna ilişkin bulgular sınıf düzeyleri bakımından karşılaştırılarak Tablo 5’te gösterilmiştir:

Tablo 5: Konuşma Eğitimine Yönelik Uygulamaların Sınıf Düzeyleri Bakımından Karşılaştırılması

	6	7	8	
Amaç ve Kazanımlar	<i>En Az Kullanılan Amaç ve Kazanımlar</i>	4. ve 5. Amaçlar (f=8)	4. Amaç (f=3)	4. Amaç (f=4)
	<i>En Sık Kullanılan Amaç ve Kazanımlar</i>	3. Amaç (f=24)	3. Amaç (f=24)	1. Amaç (f=22)
	<i>Kitapta Yer Almayan Amaç ve Kazanımlar</i>	-	-	“Sorunlarına konuşarak çözüm arar.” Kazanımı
Yöntem ve Teknikler	<i>En Az Kullanılan Yöntem ve Teknikler</i>	Serbest konuşma, Hafızada tutma tekniği, Beyin fırtınası, Örnek olay incelemesi, İkna etme, Altı şapkalı düşünme tekniği (f=1)	Oyun, Görsellerden hareketle konuşma, Beyin fırtınası, Metinlerden hareketle konuşma, Eleştirel konuşma (f=1)	Oyun, Canlandırma, Kendisini karşısındakinin yerine koyarak konuşma, Kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma, Tartışma ve Serbest konuşma (f=1)
	<i>En Sık Kullanılan Yöntem ve Teknikler</i>	Canlandırma (f=6)	Güdümlü konuşma (f=7)	Güdümlü konuşma (f=8)

	<i>Kitapta Yer Almayan Yöntem ve Teknikler</i>	-	İkna etme, Kendisini karşısındakinin yerine koyarak konuşma, Serbest konuşma	Eleştirel konuşma, Hafızada tutma tekniği
Değerlendirme	<i>En Sık Kullanılan Değerlendirme Aracı</i>	Tema Öğrenci Gözlem Formu (f=6)	Tema Öğrenci Gözlem Formu (f=6)	Tema Sonu Değerlendirme Formu (f=6)
	<i>En Az Kullanılan Değerlendirme Aracı</i>	Konuşmamı Değerlendiriyorum Formu, Münazara Değerlendirme Formu, Akran Değerlendirme Ölçeği (f=1)	Konuşmamamı Değerlendiriyorum Formu (f=2)	Grup Öz Değerlendirme Formu, Türkçe Dersi Sunum Değerlendirme Ölçeği, Konuşma Becerileri Değerlendirme Formu, Grup Değerlendirme Formu (f=1)
	<i>Sözlü Değerlendirmeye Yer Verilme Durumu</i>	Hayır	Evet (f=1)	Evet (f=1)

Değerlendirme durumu açısından ise kitaplar birbirine benzer özellikler taşımakta; öğrencilerin hem kendilerini hem de başkalarını değerlendirmesine olanak sağlanmaktadır. Buna karşın ölçme araçları bakımından en kapsamlı kitabın 8. Sınıf düzeyin ait olduğunu söylemek mümkündür. Bütün kitaplarda her temanın sonunda öğretmen tarafından doldurulması gereken formlar bulunmaktadır. Kitaplarda yer alan değerlendirme araçları; Münazara Değerlendirme Formu, Tema Öğrenci Gözlem Formu, Akran Değerlendirme Ölçeği, Konuşma Becerileri Öz Değerlendirme Formu, Konuşma Becerileri Değerlendirme Formu, Grup Öz Değerlendirme Formu, Grup Değerlendirme Formu, Türkçe Dersi Sunum Değerlendirme Ölçeği, Sunum Öz Değerlendirme Formu ve Tema Sonu Değerlendirme Formu, Konuşmamı Değerlendiriyorum Formu'dur. Değerlendirmeler genellikle yazılı şekildedir. Ancak 7. ve 8. Sınıf için hazırlanan kitaplarda çok az da olsa sözlü değerlendirmeye yer verildiği görülmektedir.

Sonuç olarak incelenen kitaplarda bazı uygulamaların sıklıkla bazılarının ise az yer aldığı; kimi yöntem ve tekniklere hiç yer verilmediği; konuşma becerisinin değerlendirilmesinde genel olarak yazılı etinliklerden yararlandığı görülmektedir. Güzel ve etkili konuşma ilk çağlardan günümüze bir yetenek, erdem, üstünlük, sanat olarak görülmüştür. Kendini doğru ifade eden ve hitabeti güçlü olan kişiler başarıya bir adım daha yakın olmuşlardır. Türkçe öğretiminin de başat

değerlerinden olan bu becerinin kavratılmasında gerek amaç ve kazanımlar ve gerekse yöntem ve teknikler bakımından dengeli bir dağılım olmalıdır. Ölçme araçları ise hem bireyin kendisini hem de başkalarını değerlendirmelerine olanak vermelidir. Ayrıca konuşma ses aracılığıyla vücut bulduğundan, bu becerinin karakteristiğine uygun olarak değerlendirme çalışmalarında da sözlü etkinliklerden yararlanılmalıdır; çünkü sesli olarak dile getirilen hatalar, eksiklikler diğer öğrencilerin de bilinçlenmesini sağlayarak aynı tecrübelerin yaşanmaması konusunda kendilerine yardımcı olur.

Kaynakça

- Aktaş, Ş. ve Gündüz, O. (2011). Yazılı ve Sözlü Anlatım. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Arı, G. (2010). Konuşma Öğretimi. C. Yıldız (Ed.) Yeni Öğretim Programına Göre Kuramdan Uygulamaya Türkçe Öğretimi (s. 153-178). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Demirel, Ö. (2014). Öğretim İlke ve Yöntemleri- Öğretme Sanatı. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Göğüş, B. (1978). Orta Dereceli Okullarımızda Türkçe ve Yazın Eğitimi. Ankara: Gül Yayınevi.
- Güneş, F. (2013). Türkçe Öğretimi-Yaklaşımlar ve Modeller. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Karakoç Öztürk, B. ve Altuntaş, İ. (2012). İlköğretim İkinci Kademedeki Konuşma Eğitimine Yönelik Öğretmen Görüşleri: Nitel Bir Çalışma. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, Cilt 1 Sayı 2 ISSN: 2146-9199, 342-356.
- Kavcar, C., Oğuzkan, F. ve Sever, S. (2005). Türkçe Öğretimi. Ankara: Engin Yayınevi.
- MEB (2006). İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı. Ankara <http://ttkb.meb.gov.tr/program2.aspx> adresinden alınmıştır.
- Muallimoğlu, N. (2011). Hitabet-Konuşma Sanatı. Ankara: Avcıol Basım Yayın.
- Sever, S. (2011). Sözlü Anlatım (Konuşma). D. Belet (Ed.) Türkçe Sözlü Anlatım. (s.109-131). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Temizkan, M. (2009). Akran Değerlendirmenin Konuşma Becerisinin Geliştirilmesi Üzerindeki Etkisi. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt/Volume: 6 Sayı/Issue: 12, 90-112.
- Temizkan, M. (2013). İletişim Süreci ve İletişim Becerileri. Konuşma Eğitimi-Sözlü Anlatım (s.1-16). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Uçgun, D. (2007). Konuşma Eğitimini Etkileyen Faktörler. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Sayı: 22 Yıl: 2007/1 59-67.
- Ünalın, Ş. (2006). Türkçe Öğretimi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Yalçın, A. (2012). Türkçe Öğretim Yöntemleri-Yeni Yaklaşımlar. Ankara: Akçağ Yayınları.

Yalçın, C. (2001). Türk Dili ve Kompozisyon. Ankara: Art Yayınları.

Yenen Avcı, Y. (2015). Konuşma Sanatı ve Gülistan. International Journal Of Languages' Education And Teaching ISSN: 2198 – 4999, Mannheim – Germany Udes 2015, s. 2788-2802.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.